

Nacrt

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, studeni 2008.

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima, sadržana je u članku 2. stavku 4. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj: 41/01-pročišćeni tekst i 55/01).

**II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM,
TE POSLJEDICE KOJE ĆE PROISTEĆI DONOŠENJEM ZAKONA**

Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj: 36/06) donesen je 2006. godine, a krajem iste godine donesen i Zakon o dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj: 141/06), kojim je određeno da se udžbenici i ostala nastavna sredstva za obvezatno obrazovanje osiguraju iz sredstava državnog proračuna. Na taj način je olakšana dostupnost obrazovanja, osobito najznačajnijoj obrazovnoj populaciji – djeci.

Primjena Zakona ukazala je na određene teškoće i nedosljednosti, prije svega u određenju, izboru i troškovima udžbenika, a što se u konačnici negativno odrazilo i na distribuciju udžbenika. Naime, sukladno važećem Zakonu, udžbenik podrazumijeva neograničen broj dopunskih nastavnih sredstava (radnih bilježnica, zbirki zadataka, zemljopisnih i povijesnih atlasa i sl.), koje se tiskaju odvojeno od udžbenika kao osnovnoga nastavnog sredstva. Radi navedenog određenja udžbenika, povećan je broj različitih dopunskih nastavnih sredstava koja nisu nužno potrebna za provedbu nastavnog procesa. Prijedlogom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu s Konačnim prijedlogom zakona (u daljnjem tekstu: Prijedlog Zakona) odvaja se radna bilježnica, zbirka zadataka, geografski atlas, povijesni atlas, likovna mapa i elektronički udžbenik (druga nastavna sredstva) od pojma udžbenika umjesto dosadašnje definicije dopunskog nastavnog sredstva kao udžbenika.

Prijedlogom Zakona određuje se kako se u državnom proračunu osiguravaju sredstva za nabavu udžbenika i drugih nastavnih sredstava u osnovnoj i srednjoj školi prema broju učenika i limitima za nabavu udžbenika i drugih nastavnih sredstava po učeniku koji se određuju ovisno o vrsti škole, programu obrazovanja i razredu, polazeći od prosječnih troškova izrade udžbenika, a limite propisuje Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Na osnovi svojih potreba i osiguranih sredstava učitelj odnosno nastavnik odabire udžbenike i druga nastavna sredstva, a škola provodi postupak njihove javne nabave za razliku od dosadašnjeg načina provođenja distribucije besplatnih udžbenika kojeg je provodila Agencija za odgoj i obrazovanje, a u kojemu škole nisu imale nikakva financijska ograničenja u narudžbi udžbenika. Neiskorištena sredstva škola će iskoristiti za nabavu didaktičko-metodičkih sredstava i pomagala, a pravila o čuvanju i korištenju udžbenika i drugih nastavnih sredstava škole propisuju općim aktima.

Uz zahtjev za odobrenje udžbenika nakladnici su do sada dostavljali udžbenik izrađen u skladu s nastavnim planom i programom ili eksperimentalnim nastavnim planom i programom i udžbeničkim standardom u šest primjeraka. Predloženim izmjenama olakšava se podnošenje zahtjeva nakladnicima, budući da više nije potrebno dostavljati šest primjeraka udžbenika nego četiri primjerka udžbenika u tiskanoj formi i četiri primjerka u elektroničkom obliku na odgovarajućem mediju u formi spremnoj za tisak.

Dosadašnji broj članova stručnih povjerenstava za odobravanje udžbenika je smanjen s pet na tri člana, te se predloženim izmjenama olakšava rad članovima stručnih povjerenstava i ubrzava postupak odobravanja.

Nadalje, Prijedlogom Zakona se onemogućava negativna praksa višestrukog pojavljivanja istih nakladnika za jedan nastavni predmet u istom razredu. Naime, u Katalogu udžbenika nakladniku se uvrštava samo jedan udžbenik i pripadajuće drugo nastavno sredstvo s najvećom postotnom zastupljenošću za pojedini nastavni predmet u jednom razredu istog programa obrazovanja.

Dodatno se ograničava mogućnost nepotrebnih i učestalih izmjena udžbenika uslijed različitih slikovnih, grafičkih odnosno estetskih preinaka. Nakladnik može mijenjati ili dopunjavati odobreni udžbenik samo ako postoje bitne sadržajne promjene uz suglasnost Ministarstva umjesto dosad dozvoljenih izmjena i dopuna do 20%.

Nadalje, ukida se dosadašnje ograničenje od najviše tri ranije odobrena i tri novoodobrena paralelna udžbenika u Katalogu udžbenika, radi veće mogućnosti izbora u školama uz zadržavanje praga potrebne postotne zastupljenosti od 10% ranije odobrenim udžbenicima.

Povećavaju se novčane kazne nakladnicima koji do utvrđenog roka, a prije početka nastavne godine ne dostave školama naručene udžbenike.

Prijedlogom Zakona upotpunjena je i odredba koja sprječava sukob interesa, na način da je određeno kako članovi stručnih povjerenstava, osim u rodbinskoj ne smiju biti niti u poslovnoj vezi s nakladnicima ni autorima udžbenika.

Intencija Prijedloga Zakona je i realno planiranje potrebnih sredstava u državnom proračunu, a što do sada nije bilo moguće, budući da se konačni iznos potrebnih sredstava mogao utvrditi tek nakon okončanja cjelokupnog postupka. Ujedno, Prijedlogom Zakona se propisuje da se će se za kupnju udžbenika i drugih nastavnih sredstava, a po uvođenju osobnog identifikacijskog broja, utvrditi novčana participacija roditelja odnosno skrbnika učenika. Također, ovim Prijedlogom Zakona unose se i nomotehničke izmjene radi usklađivanja i poboljšanja teksta Zakona.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Uvođenjem limita za nabavu udžbenika i drugih nastavnih sredstava po učeniku biti će potrebno osigurati 399.000.000 kn za 2009. i 399.000.000 kn za 2010. godinu za sve razrede osnovnih (1.-8.) i srednjih škola (1.-4.).

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU I STUPANJE NA SNAGU ZAKONA

Temelj za donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskog sabora (Narodne novine, broj: 6/02-pročišćeni tekst, 41/02, 91/03 i 58/04) i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima. Naime, s obzirom da postupak izbora udžbenika za iduću školsku godinu 2009/10. počinje tijekom ove godine, predlaže se Prijedlog Zakona raspraviti i prihvatiti po hitnom postupku objedinjavajući prvo i drugo čitanje, kako bi se osigurala pravovremena nabava udžbenika za osnovnu i srednju školu za sljedeću školsku godinu. Ujedno, iz istih razloga kao i za donošenje zakona po hitnom postupku, predlaže se stupanje na snagu Zakona danom objave Zakona u Narodnim novinama.

V. TEKST KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

Prilaže se tekst Konačnog prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona udžbenicima za osnovnu i srednju školu s obrazloženjem.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

Članak 1.

U Zakonu o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj 36/06. i 141/06.) članak 1. mijenja se i glasi:

„(1) Ovim se Zakonom uređuje odobravanje, izbor, povlačenje, nabava, korištenje i čuvanje udžbenika i drugih nastavnih sredstava te financiranje udžbenika i drugih nastavnih sredstava iz sredstava državnog proračuna.

(2) Pod udžbenikom, u smislu ovoga Zakona, smatra se udžbenik kao osnovno nastavno sredstvo u obliku knjige.

(3) Drugim nastavnim sredstvom, u smislu ovoga Zakona, smatra se radna bilježnica, zbirka zadataka, geografski atlas, povijesni atlas i likovna mapa koji se tiskaju odvojeno od udžbenika kao osnovnoga nastavnog sredstva i elektronički udžbenik.“

Članak 2.

Članak 2. mijenja se i glasi:

„Pojedini pojmovi iz ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

– udžbenik je osnovno nastavno sredstvo koje se objavljuje u tiskanom i drugim oblicima i služi kao izvor znanja za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva utvrđenih nastavnim planom i programom ili eksperimentalnim nastavnim planom i programom osnovne, odnosno srednje škole, koji je usklađen s udžbeničkim standardom i kulturološki je prilagođen hrvatskoj nacionalnoj baštini i tradiciji,

– radna bilježnica je nastavno sredstvo koje je sadržajno povezano s udžbenikom i u kojem su problemski zadaci, vježbe ili pitanja oblikovani na način da učenik ima mogućnost pisanja ili crtanja pri rješavanju zadataka ili odgovaranja na pitanja,

– zbirka zadataka je nastavno sredstvo koje je povezano s odgojno-obrazovnim sadržajem udžbenika,

– geografski atlas je nastavno sredstvo koje sadrži zbirku geografskih karata povezanih u cjelinu prema nastavnom planu i programu,

– povijesni atlas je nastavno sredstvo koje sadrži zbirku povijesnih karata povezanih u cjelinu prema nastavnom planu i programu,

– elektronički udžbenik je jedna ili više računalnih datoteka omeđenog sadržaja koje su dostupne javnosti na internetu (mrežna knjiga) ili u materijalnom obliku (optički podatkovni mediji: CD-ROM, CD-DA, DVD-VIDEO, DVD-ROM, Blu-ray disk i slično) koji uz tekst može imati sliku i zvuk kao i veze sa srodnim mrežnim stranicama te biti interaktivan, a objavljen je samostalno u elektroničkom formatu prikladnom za udžbenik te opremljen metapodacima uključujući ISBN,

– udžbenik za škole koje provode nastavu svih nastavnih predmeta na stranom jeziku je knjiga tiskana na stranom jeziku usklađena s nastavnim planom i programom za osnovnu, odnosno nastavnim planovima i programima za srednje škole i udžbeničkim standardom,

– udžbenik s malom nakladom je udžbenik za potrebe pojedinih strukovnih škola, škola za učenike s posebnim potrebama te za potrebe dopunske nastave za djecu hrvatskih građana u inozemstvu,

– udžbenik za djecu s posebnim potrebama je udžbenik usklađen s nastavnim planom i programom za učenike s posebnim potrebama i udžbeničkim standardom,

– udžbenik za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine je udžbenik namijenjen obrazovanju pripadnika nacionalne manjine, tiskan na jeziku i pismu nacionalne manjine i

usklađen s nastavnim planom i programom za osnovnu školu odnosno nastavnim planovima i programima za srednje škole te udžbeničkim standardom,

- nakladnik udžbenika je pravna osoba registrirana za obavljanje nakladničke djelatnosti u Republici Hrvatskoj, koja ima licenciju za izdavanje udžbenika,
- udžbenički standard provedbeni je propis ministra kojim se utvrđuju znanstveni, pedagoški, psihološki, didaktičko-metodički, etički, jezični, likovno-grafički i tehnički standardi za udžbenik i drugo nastavno sredstvo,
- Popis odobrenih udžbenika čine udžbenici i druga nastavna sredstva koji imaju odobrenje za uporabu s naznakom maloprodajne cijene, a sadrži udžbenike i druga nastavna sredstva iz Kataloga udžbenika za prethodnu školsku godinu i novoodobrene udžbenike i druga nastavna sredstva,
- Katalog udžbenika je konačni popis odobrenih i izabranih udžbenika i drugih nastavnih sredstava s naznakom maloprodajne cijene koji mogu biti u uporabi u sljedećoj školskoj godini.“

Članak 3.

U članku 3. stavku 1. iza riječi „udžbenici“ dodaju se riječi: „i druga nastavna sredstva“.

U stavcima 2., 3. i 4. iza riječi: „udžbenik“ dodaju se riječi: „i drugo nastavno sredstvo“ u odgovarajućem padežu.

Članak 4.

Članak 4. mijenja se i glasi:

„(1) U državnom proračunu osiguravaju se sredstva za nabavu udžbenika i drugih nastavnih sredstava u osnovnoj i srednjoj školi prema broju učenika i limitima za nabavu udžbenika i drugih nastavnih sredstava po učeniku.

(2) Limiti iz stavka 1. ovoga članka određuju se ovisno o vrsti škole, programu obrazovanja i razredu, polazeći od prosječnih troškova izrade udžbenika.

(3) Ministarstvo nadležno za obrazovanje (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) propisuje limite za nabavu udžbenika i drugih nastavnih sredstava.

(4) Na osnovi svojih potreba i osiguranih sredstava, a sukladno limitima iz stavka 1. i 2. ovoga članka škola provodi postupak javne nabave udžbenika i drugih nastavnih sredstava, a sukladno odabiru učitelja odnosno nastavnika.

(5) Nakon provedenog postupka javne nabave iz stavka 4. ovoga članka preostala neiskorištena sredstva škola može iskoristiti za nabavu didaktičko-metodičkih sredstava i pomagala.

(6) Pravila o čuvanju i korištenju udžbenika i drugih nastavnih sredstava osnovne i srednje škole propisuju općim aktima.“

Članak 5.

Članak 4.a briše se.

Članak 6.

U članku 5. stavku 1. riječi: „Zavoda za školstvo Republike Hrvatske“ zamjenjuju se riječima: „Agencije za odgoj i obrazovanje“.

U stavcima 1. i 2. iza riječi: „udžbenika“ dodaju se riječi: „odnosno drugog nastavnog sredstva“.

Članak 7.

U nazivu Glave II. iza riječi „udžbenika“ dodaju se riječi: „odnosno drugog nastavnog sredstva“.

Članak 8.

Članak 6. mijenja se i glasi:

„(1) Postupak odobravanja udžbenika odnosno drugog nastavnog sredstva pokreće se podnošenjem zahtjeva za odobrenje nakladnika koji ima licenciju.

(2) Licenciju iz stavka 1. ovoga članka daje Ministarstvo pod uvjetima utvrđenim udžbeničkim standardom.

(3) Obrazac za podnošenje zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka propisuje ministar.

(4) Zahtjev za odobrenje iz stavka 1. ovoga članka podnosi se Ministarstvu do 1. rujna školske godine koja prethodi školskoj godini za koju se provodi postupak odobravanja.

(5) Uz zahtjev za odobrenje prilaže se:

– četiri primjerka udžbenika odnosno drugog nastavnog sredstva u tiskanoj formi i četiri primjerka u elektroničkom obliku na odgovarajućem mediju u formi spremnoj za tisak,

– dvije pozitivne recenzije,

– izjava lektora o jezičnoj uređenosti teksta,

– izjava odgovorne osobe nakladnika da će izdani udžbenik odnosno drugo nastavno sredstvo biti istovjetno udžbeniku odnosno drugom nastavnom sredstvu koje je odobrilo Ministarstvo,

– dokaz da je nakladnik registriran u Republici Hrvatskoj za obavljanje nakladničke djelatnosti te da uredno podmiruje porezne obveze i doprinose.

(6) U postupku rješavanja o zahtjevu za odobrenje primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.“

Članak 9.

Članak 7. mijenja se i glasi:

„(1) Stručno povjerenstvo koje imenuje ministar procjenjuje potrebu uporabe udžbenika kao osnovnog nastavnog sredstva te potrebu uporabe drugoga nastavnog sredstva koje je povezano s udžbenikom sukladno udžbeničkom standardu i utvrđuje usklađenost s nastavnim planom i programom ili eksperimentalnim nastavnim planom i programom.

(2) Stručno povjerenstvo nakon procjene uporabe i utvrđivanja usklađenosti iz stavka 1. ovoga članka izrađuje pisano mišljenje o udžbeniku i/ili drugom nastavnom sredstvu kojim ministru predlaže udžbenik i/ili drugo nastavno sredstvo za odobravanje ili odbijanje, a može udžbenik i/ili drugo nastavno sredstvo jednom vratiti nakladniku na doradu radi otklanjanja nedostataka. Nakladnik je dužan ispraviti nedostatke i dostaviti udžbenik i/ili drugo nastavno sredstvo Ministarstvu u roku od najviše 15 dana od dana dostave udžbenika i/ili drugog nastavnog sredstva na doradu.

(3) Stručno povjerenstvo iz stavka 1. ovoga članka ima tri člana.

(4) Sastav stručnog povjerenstva iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje se prema sadržaju nastavnog predmeta za koji se udžbenik i/ili drugo nastavno sredstvo izdaje.

(5) Za članove stručnog povjerenstva iz stavka 1. ovoga članka imenuju se:

– znanstvenik, odnosno stručnjak za nastavni predmet ili područje za koje je udžbenik namijenjen,

– metodičar za nastavni predmet ili nastavno područje,

– učitelj ili nastavnik nastavnog predmeta određenog obrazovnog programa s najmanje pet godina iskustva u nastavi.

(6) Za članove stručnog povjerenstva pri utvrđivanju usklađenosti udžbenika:

– za obrazovanje odraslih, jedan od članova stručnog povjerenstva je stručnjak za obrazovanje odraslih,

– za uporabu u dopunskoj nastavi s djecom hrvatskih građana u inozemstvu, jedan od članova stručnog povjerenstva je učitelj s iskustvom u radu s djecom hrvatskih građana u inozemstvu,

– na jeziku i pismu nacionalne manjine povjerenstvo u pravilu čine znanstvenik i stručnjak iz određenog obrazovnog područja ili nastavnog predmeta te učitelj ili nastavnik određenog nastavnog predmeta na jeziku i pismu nacionalne manjine,

– na jeziku i pismu nacionalne manjine koji je uvezen povjerenstvo u pravilu čine znanstvenik odnosno stručnjak iz određenog obrazovnog područja ili nastavnog predmeta te učitelj ili nastavnik određenog nastavnog predmeta na jeziku i pismu nacionalne manjine,

– odobrenih i prevedenih na jezik i pismo nacionalne manjine povjerenstvo čine tri učitelja ili nastavnika određenog nastavnog predmeta koji rade u nastavi na jeziku i pismu nacionalne manjine,

– za učenike s posebnim potrebama, jedan od članova stručnog povjerenstva je učitelj ili nastavnik s iskustvom u radu s učenicima s posebnim potrebama.

(7) Poblježe odredbe o utvrđivanju sastava, imenovanju i načinu rada stručnog povjerenstva uređuju se pravilnikom koji donosi ministar.

(8) Rad stručnih povjerenstava je javan.“

Članak 10.

U članku 8. stavku 1. iza riječi: „udžbenika“ dodaju se riječi: „odnosno drugog nastavnog sredstva“, a iza riječi: „da nije rodbinski“ dodaju se riječi: „ili poslovno“.

U stavku 3. iza riječi: „nakladnika“ dodaju se riječi: „odnosno autora“ u odgovarajućem padežu.

Članak 11.

U članku 9. stavku 1. riječi: „za odobrenje udžbenika“ zamjenjuju se riječima: „iz članka 6. ovoga Zakona“.

U stavku 2. iza riječi: „udžbenik“ dodaju se riječi: „odnosno drugo nastavno sredstvo“.

Članak 12.

U članku 10. stavicama 1., 2., 3. i 4. iza riječi „udžbenik“ dodaju se riječi: „odnosno drugo nastavno sredstvo“ u odgovarajućem padežu.

U stavku 3. riječi "do 31. ožujka" zamjenjuju se riječima "do 31. prosinca".

Članak 13.

U članku 11. iza riječi: „udžbenika“ dodaju se riječi: „ili drugih nastavnih sredstava“.

Članak 14.

Članak 12. mijenja se i glasi:

„Odobreni udžbenik odnosno drugo nastavno sredstvo nakladnik može mijenjati ili dopunjavati, ako postoje bitne sadržajne promjene, samo uz suglasnost Ministarstva.“

Članak 15.

U članku 13. stavak 1. mijenja se i glasi:

„(1) U postupku odobravanja udžbenika i drugih nastavnih sredstava za škole koje provode nastavu svih nastavnih predmeta na stranom jeziku, udžbenika i drugih nastavnih sredstava s malom nakladom, udžbenika i drugih nastavnih sredstava za djecu s posebnim potrebama, udžbenika i drugih nastavnih sredstava za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine ne primjenjuje se članak 6. stavak 4. i članak 15. ovog Zakona.“

U stavcima 2. i 3. iza riječi: „udžbenika“ dodaju se riječi: „i drugih nastavnih sredstava“.

Članak 16.

U nazivu Glave III. iza riječi: „udžbenika“ dodaju se riječi: „i drugih nastavnih sredstava“.

Članak 17.

U članku 14. stavku 1. riječi "do 31. ožujka" zamjenjuju se riječima "do 31. prosinca".

U stavku 2. podstavku 1. riječi: „rednom broju izdanja“ zamjenjuju se riječima: „godini odobrenja“, a u podstavku 6. riječi "do 15. ožujka" zamjenjuju se riječima "do 15. prosinca, a u koju su uključeni i troškovi dostave odnosno distribucije udžbenika i drugih nastavnih sredstava.“.

U stavku 4. riječi "do 15. svibnja" zamjenjuju se riječima "do 15. veljače".

U stavcima 1, 2, 3 i 4. iza riječi: „udžbenik“ dodaju se riječi: „i drugo nastavno sredstvo“ u odgovarajućem padežu.

Članak 18.

U članku 15. stavci 1. i 2. mijenjaju se i glasi:

„(1) U Katalog udžbenika Ministarstvo uvrštava sve udžbenike s pripadajućim drugim nastavnim sredstvima za pojedini nastavni predmet koje su učitelji, odnosno nastavnici izabrali u postocima ne manjim od 10%, a jednom nakladniku se može uvrstiti samo jedan udžbenik i pripadajuće drugo nastavno sredstvo s najvećom postotnom zastupljenošću za pojedini nastavni predmet u jednom razredu istog programa obrazovanja.

(2) Osim udžbenika iz stavka 1. ovoga članka u katalog udžbenika uvrstiti će se i udžbenici s pripadajućim nastavnim sredstvima koji su prvi put odobreni za uporabu, neovisno o tome u kojem su postotku izabrani.“

U stavku 3. i 4. iza riječi: „udžbenik“ dodaju se riječi: „i druga nastavna sredstva“

U stavku 5. riječi "do 31. svibnja" zamjenjuju se riječima "do 1. ožujka".

Stavak 6. mijenja se i glasi:

„(6) Iz Kataloga udžbenika iz stavka 5. ovoga članka škola naručuje i provodi postupak javne nabave udžbenika i drugih nastavnih sredstava, a sukladno limitima iz članka 4. ovoga Zakona i odabiru učitelja i nastavnika.“

Iza stavka 6. dodaju se stavci 7. , 8. i 9. koji glase:

„(7) Za kupnju udžbenika i drugih nastavnih sredstava utvrdit će se novčana participacija roditelja odnosno skrbnika učenika, po uvođenju osobnog identifikacijskog broja.

(8) Visinu i način uplate novčane participacije iz stavka 7. ovoga članka, a temeljem osobnog identifikacijskog broja, propisuje ministar znanosti, obrazovanja i športa.

(9) Škole su dužne nakon objave Kataloga udžbenika iz stavka 5. ovoga članka, a najkasnije do 31. ožujka, započeti postupak javne nabave.“

Članak 19.

Članak 16. mijenja se i glasi:

„(1) Nakladnik je dužan naručene udžbenike i druga nastavna sredstva dostaviti školi izravno ili putem distributivne mreže najkasnije do 1. srpnja.

(2) Nakladnik snosi troškove dostave udžbenika i drugih nastavnih sredstava iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Od svakog novoodobrenog izdanja udžbenika i drugih nastavnih sredstava nakladnik dostavlja tri primjerka Ministarstvu.“

Članak 20.

U nazivu glave IV. iza riječi: „udžbenika“ dodaju se riječi: „i drugih nastavnih sredstava“.

Članak 21.

U članku 17. stavku 1. podstavak 2. mijenja se i glasi:

„- ako to pisanom izjavom traži nakladnik“

U svim stavcima iza riječi: „udžbenik“ dodaju se riječi: „i/ili drugo nastavno sredstvo“ u odgovarajućem padežu.

Članak 22.

U članku 18. stavku 1. podstavcima 1. i 2. iza riječi: „udžbenik“ odnosno „udžbenika“ dodaju se riječi: „ili drugo nastavno sredstvo“ odnosno „drugih nastavnih sredstava“ te se dodaju podstavci 3. i 4. koji glase:

„- koja ne započne postupak javne nabave ,u roku propisanom člankom 15. stavak 7.,

- koja ne postupi u skladu s člankom 4. ovog Zakona“.

U stavku 2. riječi: „od 1.000,00 do 5.000,00 kuna“ zamjenjuju se riječima: „od 5.000,00 do 15.000,00 kuna“.

Članak 23.

Članak 19. mijenja se i glasi:

„(1) Novčanom kaznom od 100.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj nakladnik:

- koji naručeni udžbenik i/ili druga nastavna sredstva ne dostavi sukladno članku 16. ovoga Zakona,
  - koji tiska udžbenik i/ili drugo nastavno sredstvo s promidžbenim sadržajem (članak 3. stavak 4.).
- (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba nakladnika novčanom kaznom od 10.000,00 do 15.000,00 kuna.“

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 24.

Za postupke odobravanja udžbenika i/ili drugih nastavnih sredstava za školsku godinu 2009./2010. zahtjevi za odobravanje udžbenika i/ili drugih nastavnih sredstava podnose se najkasnije do 1. prosinca 2008. godine.

Podatke o maloprodajnoj cijeni udžbenika i/ili drugih nastavnih sredstava za školsku godinu 2009./2010. nakladnik dostavlja do 1. ožujka 2009. godine.

Ministar će na prijedlog stručnog povjerenstva, a najkasnije do 10. ožujka 2009. godine donijeti rješenja kojima se odobrava uporaba udžbenika i/ili drugih nastavnih za školsku godinu 2009./2010.

Ministarstvo će najkasnije do 10. ožujka 2009. godine objaviti Popis odobrenih udžbenika i/ili drugih nastavnih za školsku godinu 2009./2010.

O izboru udžbenika na osnovi Popisa iz stavka 4. ovoga članka škola obavještava Ministarstvo do 15. travnja 2009. godine.

Katalog udžbenika za školsku godinu 2009./2010. Ministarstvo objavljuje do 30. travnja 2009. godine.

Škole su dužne nakon objave Kataloga udžbenika iz stavka 6. ovoga članka, a najkasnije do 15. svibnja 2009. godine, započeti postupak javne nabave.

Nakladnik je dužan naručene udžbenike i druga nastavna sredstva za školsku godinu 2009./2010. dostaviti školi izravno ili putem distributivne mreže najkasnije 8 dana prije početka nastavne godine 2009./2010.

Na broj i sastav stručnih povjerenstva za postupke odobravanja udžbenika i/ili drugih nastavnih sredstava za školsku godinu 2009./2010. koji su započeti, a nisu dovršeni do stupanja na snagu ovoga Zakona, primjenjuju se odredbe ovoga Zakona.

Novčanom kaznom od 10,000.00 do 20,000.00 kuna kaznit će se za prekršaj škola koja do 15. travnja 2009. godine ne obavijesti Ministarstvo o izboru odobrenih udžbenika i/ili drugih nastavnih sredstava

Novčanom kaznom od 10,000.00 do 20,000.00 kuna kaznit će se za prekršaj škola koja ne započne postupak javne nabave do roka propisanog stavkom 7. ovoga članka.

Za prekršaj iz stavka 11. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u školi novčanom kaznom od 5,000.00 do 15,000.00 kuna.

Novčanom kaznom od 100.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj nakladnik koji naručeni udžbenik i/ili druga nastavna sredstva ne dostavi sukladno stavku 8. ovoga članka.

Za prekršaj iz stavka 13. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba nakladnika novčanom kaznom od 10,000.00 do 15,000.00 kuna.

Članak 25.

Provedbene propise na temelju ovoga Zakona ministar će donijeti u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Provedbeni propisi doneseni na temelju Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj: 36/06 i 141/06) ostaju na snazi do stupanja na snagu provedbenih propisa donesenih na temelju ovoga Zakona osim ako su u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.

Članak 26.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

Člankom 1. mijenjaju se odredbe članka 1. Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (u daljnjem tekstu: Zakon) tako da se propisuje da se ovim Zakonom uređuje odobravanje, izbor, povlačenje, nabava, korištenje i čuvanje udžbenika i drugih nastavnih sredstava te financiranje udžbenika i drugih nastavnih sredstava iz sredstava državnog proračuna te da se pod udžbenikom, smatra udžbenik kao osnovno nastavno sredstvo u obliku knjige, a da se drugim nastavnim sredstvom, smatra radna bilježnica, zbirka zadataka, geografski atlas, povijesni atlas i likovna mapa koji se tiskaju odvojeno od udžbenika kao osnovnoga nastavnog sredstva i elektronički udžbenik.

Člankom 2. mijenja se članak 2. Zakona kojim su definirani pojmovi koji se koriste u Zakonu. Poboljšane su definicije dosadašnjih pojmova, u određenju atlasa naziv „zemljopis“ promijenjen je u „geografiju“ u skladu s nazivom nastavnog predmeta, a dodani su novi pojmovi s definicijama kao što su elektronički udžbenik i Popisa odobrenih udžbenika.

Člankom 3. dopunjuje se članak 3. Zakona tako da se iza riječi: „udžbenici“ dodaju riječi: „i druga nastavna sredstva“. S obzirom da se izmjenom članka 1. Zakona odredilo što se smatra udžbenikom, a što drugim nastavnim sredstvom, za razliku od dosadašnjeg Zakona koji je pod udžbenikom u smislu zakona podrazumijevao i dopunsko nastavno sredstvo, ova je dopuna potrebna radi određivanja da i druga nastavna sredstva kao i udžbenici da bi bili u uporabi u osnovnoj i srednjoj školi, moraju imati odobrenje za uporabu i biti objavljeni u katalogu udžbenika, da moraju ispunjavati zahtjeve utvrđene udžbeničkim standardom, da se neće odobriti njihova uporaba ako im je sadržaj protivan Ustavu Republike Hrvatske i neprimjeren u pogledu ljudskih i manjinskih prava, temeljnih sloboda i odnosa među spolovima te odgoju za demokratsko društvo, odnosno da ne smiju sadržavati promidžbeni sadržaj.

Člankom 4. mijenja se članak 4. Zakona, na način da se propisuje kako se u državnom proračunu osiguravaju sredstva za nabavu udžbenika i drugih nastavnih sredstava u osnovnoj i srednjoj školi prema broju učenika i limitima za nabavu udžbenika i drugih nastavnih sredstava po učeniku. Limiti se određuju ovisno o vrsti škole, programu obrazovanja i razredu, polazeći od prosječnih troškova izrade udžbenika, a limite za nabavu udžbenika i drugih nastavnih sredstava propisuje Ministarstvo nadležno za obrazovanje. Na osnovi svojih potreba i osiguranih sredstava, a sukladno limitima učitelj odnosno nastavnik odabire udžbenike i druga nastavna sredstva. Škola provodi postupak njihove javne nabave, a neiskorištena sredstva može iskoristiti za nabavu metodičko-didaktičkih sredstava i pomagala. Pravila o čuvanju i korištenju udžbenika i drugih nastavnih sredstava osnovne i srednje škole propisuju općim aktima. Dakle, škole se obvezuju na provođenje postupka javne nabave udžbenika i drugih nastavnih sredstava umjesto dosadašnjeg načina provođenja projekta distribucije besplatnih udžbenika u kojem škole nisu imale nikakva financijska ograničenja u narudžbi udžbenika i kojeg je provodila Agencija za odgoj i obrazovanje.

Članak 5. sadrži odredbu o brisanju članka 4.a Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu.

Člankom 6. stavkom 1. mijenja se članak 5. stavak 1. Zakona, na način da se riječi: „Zavoda za školstvo Republike Hrvatske“ zamjenjuju riječima: „Agencije za odgoj i obrazovanje“. S obzirom da je Agencija za odgoj i obrazovanje pravni sljednik Zavoda za školstvo Republike Hrvatske, ova je izmjena potrebna radi terminološkog usklađivanja.

Stavkom 2. dopunjeni su stavci 1. i 2. članka 5. Zakona na način da se iza riječi: „udžbenika“ dodaju riječi: „odnosno drugog nastavnog sredstva“.

Člankom 7. mijenja se naziv Glave II. Zakona, na način da se iza riječi: „udžbenika“ dodaju riječi: „odnosno drugog nastavnog sredstva“.

Člankom 8. mijenja se članak 6. Zakona koji propisuje da se postupak odobravanja udžbenika odnosno drugog nastavnog sredstva pokreće podnošenjem zahtjeva za odobrenje nakladnika koji ima licenciju, da licenciju daje Ministarstvo pod uvjetima utvrđenim udžbeničkim standardom te da obrazac za podnošenje zahtjeva za odobrenje propisuje ministar. Odredbama članka 6. Zakona, nadalje se propisuje da se navedeni zahtjev za odobrenje udžbenika odnosno drugog nastavnog sredstva podnosi Ministarstvu do 1. rujna (za razliku od dosadašnjeg zakona kojim je propisan rok do 1. prosinca) školske godine koja prethodi školskoj godini za koju se provodi postupak odobravanja. Uz zahtjev za odobrenje prilaže se četiri primjerka udžbenika odnosno drugog nastavnog sredstva u tiskanoj formi i četiri primjerka u elektroničkom obliku na odgovarajućem mediju u formi spremnoj za tisak (za razliku od dosadašnjeg Zakona kojim je propisano da se prilaže udžbenik u šest primjeraka). Uz zahtjev se prilažu i najmanje dvije pozitivne recenzije, izjava lektora o jezičnoj uređenosti teksta, izjava odgovorne osobe nakladnika da će izdani udžbenik odnosno drugo nastavno sredstvo biti istovjetno udžbeniku odnosno drugom nastavnom sredstvu koje je odobrilo Ministarstvo te dokaz da je nakladnik registriran u Republici Hrvatskoj za obavljanje nakladničke djelatnosti te da uredno podmiruje porezne obveze i doprinose. U postupku rješavanja o zahtjevu za odobrenje primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Člankom 9. mijenja se članak 7. Zakona kojim se propisuje da stručno povjerenstvo osim usklađenosti udžbenika i drugog nastavnog sredstva sa nastavnim planom i programom procjenjuje i potrebu uporabe udžbenika kao osnovnog nastavnog sredstva te drugoga nastavnog sredstva koje je povezano s udžbenikom. Dosadašnji broj članova stručnih povjerenstava za odobravanje udžbenika smanjen je s pet na tri člana čime se olakšava rad stručnih povjerenstava i ubrzava postupak odobravanja udžbenika. Promjenama navedenog članka Zakona, razlikuju se sastavi stručnih povjerenstava za odobravanje udžbenika koji su s hrvatskog jezika prevedeni na jezik i pismo nacionalnih manjina od onih koji su uvezeni iz matične zemlje.

Člankom 10. dopunjuje se članak 8. Zakona koji uređuje sprečavanje sukoba interesa u radu stručnog povjerenstva. Ovom dopunom propisuje se da član stručnog povjerenstva, osim rodbinski, ne smije biti niti poslovno povezan s autorom udžbenika odnosno drugog nastavnog sredstva.

Člankom 11. dopunjuju se odredbe članka 9. stavka 1. i 2. Zakona tako da se odredbe članka 9. Zakona odnose osim na udžbenike i na druga nastavna sredstva.

Člankom 12. stavkom 1. propisuje se da se u svim stavcima članka 10. Zakona iza riječi "udžbenik" dodaju riječi "odnosno drugo nastavno sredstvo" u odgovarajućem padežu.

Stavkom 2. izmijenjen je rok za donošenje rješenja o odobravanju udžbenika iz članka 10. stavka 3. Zakona, tako da ministar najkasnije do 31. prosinca donosi rješenje o odobravanju udžbenika odnosno drugog nastavnog sredstva.

Člankom 13. dopunjen je članak 11. Zakona, na način da se iza riječi: „udžbenika“ dodaju riječi: „ili drugih nastavnih sredstava“.

Članak 14. mijenja se odredba članka 12. Zakona, te se ograničava mogućnost nepotrebnih i učestalih izmjena udžbenika zbog slikovnih, grafičkih ili estetskih preinaka. Nakladnik može mijenjati ili dopunjavati odobreni udžbenik samo ako postoje bitne sadržajne promjene i to uz suglasnost Ministarstva.

Člankom 15. stavkom 1. izmijenjen je članak 13. stavak 1. Zakona, na način da se podnošenje zahtjeva za odobrenje udžbenika i drugih nastavnih sredstava za djecu s posebnim potrebama ne ograničava na 1. prosinca, već se zahtjev može podnijeti tijekom cijele godine, a za takve udžbenike odnosno druga nastavna sredstva se ne uzima postotna zastupljenost kao kriterij za ulazak u Katalog udžbenika.

Stavkom 2. dopunjeni su stavci 2. i 3. u članku 13. Zakona na način da se iza riječi: „udžbenika“ dodaju riječi: „i drugih nastavnih sredstava“.

Člankom 16. mijenja se naziv Glave III. Zakona, na način da se iza riječi: „udžbenika“ dodaju riječi: „i drugih nastavnih sredstava“.

Člankom 17. stavkom 1. izmijenjen je rok iz članka 14. stavka 1. Zakona, tako da Ministarstvo svake godine do 31. prosinca objavljuje popis odobrenih udžbenika koji mogu biti u uporabi u sljedećoj školskoj godini.

Stavkom 2. mijenja se u članku 14. Zakona stavku 2. podstavak 1. na način da se riječi: „rednom broju izdanja“ zamjenjuju riječima; „godini odobrenja“ i podstavak 6. na način da se riječi do „15. ožujka“ zamjenjuju riječima „do 15. prosinca, a u koju su uključeni i troškovi dostave odnosno distribucije udžbenika i drugih nastavnih sredstava.“. Slijedom navedenog, popis odobrenih udžbenika više ne bi sadržavao redni broj izdanja već godinu odobrenja. Maloprodajna cijena koju nakladnik dostavlja Ministarstvu uključuje i troškove dostave odnosno distribucije udžbenika i drugih nastavnih sredstava, a nakladnik maloprodajnu cijenu ne bi trebao dostaviti Ministarstvu do 15. ožujka nego do 15. prosinca.

Stavkom 3. zamjenjuju se u članku 14. stavku 4. riječi: „do 15. svibnja“ riječima: „do 15. veljače“, tako da o izboru odobrenih udžbenika i drugih nastavnih sredstava iz objavljenog popisa udžbenika škola ne obavještava više Ministarstvo do 15. svibnja nego do 15. veljače.

Stavkom 4. određeno je da se u svim stavcima članka 14. Zakona iza riječi: „udžbenik“ dodaju riječi: „i drugo nastavno sredstvo“ u odgovarajućem padežu.

Člankom 18. stavkom 1. mijenjaju se odredbe članka 15. stavka 1. i 2. Zakona, tako da odredba članka 15. stavka 1. propisuje kako u katalog udžbenika Ministarstvo uvrštava sve udžbenike s pripadajućim drugim nastavnim sredstvima za pojedini nastavni predmet koje su učitelji, odnosno nastavnici izabrali u postocima ne manjim od 10% te da se u Katalog udžbenika nakladniku uvrštava samo jedan udžbenik i pripadajuće drugo nastavno sredstvo s najvećom postotnom zastupljenošću za pojedini nastavni predmet u jednom razredu istog programa obrazovanja. Na taj se način onemogućava višestruko pojavljivanje udžbenika i pripadajućih drugih nastavnih sredstava istih nakladnika za jedan nastavni predmet u istom razredu. Odredba stavka 2. istog članka propisuje da će se osim udžbenika iz stavka 1. ovoga članka, u katalog udžbenika uvrstiti i udžbenici s pripadajućim nastavnim sredstvima koji su prvi put odobreni za uporabu, neovisno o tome u kojem su postotku izabrani.

Stavkom 2. određeno je da se u članku 15. stavku 3. i 4. Zakona iza riječi: „udžbenik“ dodaju riječi: „i druga nastavna sredstva“.

Stavkom 3. mijenja se rok iz članka 15. stavka 5. Zakona do kojeg Ministarstvo treba objaviti Katalog udžbenika, pa Katalog udžbenika Ministarstvo više ne objavljuje do 31. svibnja nego do 1. ožujka.

Stavkom 4. mijenja se odredba članka 15. stavka 6. Zakona koja propisuje da iz Kataloga udžbenika škola naručuje i provodi postupak javne nabave udžbenika i drugih nastavnih sredstava, a sukladno propisanim limitima i odabiru učitelja i nastavnika.

Stavkom 5. dodaje se članku 15. Zakona stavak 7., 8. i 9. kojim se propisuje da se će se za kupnju udžbenika i drugih nastavnih sredstava, a po uvođenju osobnog identifikacijskog broja utvrditi novčana participacija roditelja odnosno skrbnika učenika. Visinu i način uplate novčane participacije, a temeljem osobnog identifikacijskog broja, propisati će ministar znanosti, obrazovanja i športa. Ujedno propisuje se da su škole dužne nakon objave Kataloga udžbenika, a najkasnije do 31. ožujka, započeti postupak javne nabave. Dakle, izmjenama članka 15. Zakona, ukida se dosadašnje ograničenje od najviše 3 ranije odobrena i 3 novoodobrena paralelna udžbenika u Katalogu udžbenika radi veće mogućnosti

izbora u školama uz zadržavanje praga potrebne postotne zastupljenosti od 10% ranije odobrenim udžbenicima. Škola naručuje udžbenike i druga nastavna sredstva iz Kataloga udžbenika i započinje provedbu postupka njihove javne nabave najkasnije 31. ožujka.

Člankom 19. mijenjaju se odredbe članka 16. Zakona, tako da se njima propisuje da je nakladnik dužan naručene udžbenike i druga nastavna sredstva snoseći troškove njihove dostave, dostaviti školi najkasnije do 1. srpnja, te da od svakog novoodobrenog izdanja udžbenika i drugih nastavnih sredstava nakladnik dostavlja tri primjerka Ministarstvu.

Člankom 20. mijenja se naziv Glave IV. Zakona, na način da se iza riječi: „udžbenika“ dodaju riječi: „i drugih nastavnih sredstava“.

Člankom 21. stavkom 1. mijenja se odredba članka 17. stavka 1. podstavka 2. Zakona, na način da se njome propisuje da udžbenik i/ili drugo nastavno sredstvo može biti povučeno iz uporabe ako to pisanom izjavom traži nakladnik, za razliku od dosadašnjeg Zakona kojim je propisano da se udžbenik povlači iz uporabe ako to zajedničkom pisanom izjavom traže autor i nakladnik.

Stavkom 2. propisuje se da se u svim stavicama članka 17. Zakona iza riječi: „udžbenik“ dodaju riječi: „i/ili drugo nastavno sredstvo“ u odgovarajućem padežu.

Člankom 22. stavkom 1. dopunjeni su u članku 18. stavku 1. Zakona podstavci 1. i 2. na način da su iza riječi: „udžbenik“ odnosno „udžbenika“ dodane riječi: „ili drugo nastavno sredstvo“ odnosno „drugih nastavnih sredstava“, a stavku 1. dodani su podstavci 3. i 4. kojima se određuju novčane kazne školama koje ne započnu postupak javne nabave do 31. ožujka odnosno koje ne provode postupak javne nabave u skladu s limitima za nabavu udžbenika, nenamjenski iskoriste preostala novčana sredstva ili općim aktima ne propišu pravila o čuvanju i korištenju udžbenika i drugih nastavnih sredstava.

Stavkom 2. izmijenjena je odredba članka 18. stavka 2. Zakona, kojom se povisuju novčane kazne odgovornim osobama u školama za prekršaje navedene u stavku 1. ovoga članka..

Člankom 23. mijenja se odredba članka 19. Zakona, te se propisuju novčane kazne nakladnicima i odgovornim osobama nakladnika koji školama ne dostave naručene udžbenike i druga nastavna sredstva najkasnije 8 dana prije početka nastavne godine snoseći sami troškove njihove dostave, ili tiskaju udžbenik i/ili drugo nastavno sredstvo s promidžbenim sadržajem.

Člankom 24. propisuje se da će se za postupke odobravanja udžbenika i/ili drugih nastavnih sredstava za školsku godinu 2009./2010. zahtjevi za odobravanje udžbenika i/ili drugih nastavnih sredstava podnositi najkasnije do 1. prosinca 2008. godine, a da će podatke o maloprodajnoj cijeni udžbenika i/ili drugih nastavnih sredstava za školsku godinu 2009./2010. nakladnik dostaviti do 1. ožujka 2009. godine. Ujedno se propisuje da će Ministar na prijedlog stručnog povjerenstva, a najkasnije do 10. ožujka 2009. godine donijeti rješenja kojima se odobrava uporaba udžbenika i/ili drugih nastavnih za školsku godinu 2009./2010. , a Ministarstvo će najkasnije do 10. ožujka 2009. godine objaviti Popis odobrenih udžbenika i/ili drugih nastavnih sredstava za školsku godinu 2009./2010. O izboru udžbenika iz Popisa odobrenih udžbenika škola obavještava Ministarstvo do 15. travnja 2009. godine. Katalog udžbenika za školsku godinu 2009./2010. Ministarstvo će biti dužno objaviti do 30. travnja 2009. godine, a škole će biti dužne nakon objave Kataloga udžbenika , a najkasnije do 15. svibnja 2009. godine, započeti postupak javne nabave. Nakladnik je dužan naručene udžbenike i druga nastavna sredstva dostaviti školi izravno ili putem distributivne mreže najkasnije 8 dana prije početka nastavne godine 2009./2010. Na broj i sastav stručnih povjerenstva za postupke odobravanja udžbenika i/ili drugih nastavnih sredstava za školsku godinu 2009./2010. koji su započeti, a nisu dovršeni do stupanja na snagu ovoga Zakona, primjenjuju se odredbe ovoga Zakona. Ujedno, propisuju se i kazne za kršenje odredbi zakona odnosno za počinjene prekršaje i to novčanom kaznom od 10,000.00 do 20,000.00

kuna kaznit će se za prekršaj škola koja do 15. travnja 2009. godine ne obavijesti Ministarstvo o izboru odobrenih udžbenika i/ili drugih nastavnih sredstava. Novčanom kaznom od 10,000.00 do 20,000.00 kuna kaznit će se za prekršaj škola koja ne započne postupak javne nabave udžbenika i drugih nastavnih sredstava do 15. svibnja 2009. godine. Za navedeni prekršaj kaznit će se i odgovorna osoba u školi novčanom kaznom od 5,000.00 do 15,000.00 kuna. Novčanom kaznom od 100.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj nakladnik koji naručeni udžbenik i/ili druga nastavna sredstva ne dostavi sukladno stavku 8. ovoga Zakona.

Za prekršaj iz stavka 12. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba nakladnika novčanom kaznom od 10,000.00 do 15,000.00 kuna.

Članak 25. propisuje da će provedbene propise na temelju ovoga Zakona ministar donijeti u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 26. sadrži odredbu o stupanju na snagu ovog Zakona.

VI. TEKST ODREDBI ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU KOJE SE MIJENJAJU

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuje izdavanje udžbenika za osnovnu i srednju školu i financiranje udžbenika namijenjenih obvezatnom obrazovanju.

(2) Pod izdavanjem udžbenika, u smislu ovoga Zakona, podrazumijeva se pripremanje, izrada i odobravanje za uporabu udžbenika kao osnovnoga nastavnog sredstva.

(3) Pod udžbenikom, u smislu ovoga Zakona, podrazumijeva se i dopunsko nastavno sredstvo (radna bilježnica, zbirka zadataka, zemljopisni atlas i povijesni atlas), koje se tiska odvojeno od udžbenika kao osnovnoga nastavnog sredstva.

Članak 2.

Pojedini pojmovi iz ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

- udžbenik je osnovno nastavno sredstvo i izvor znanja za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva utvrđenih nastavnim planom i programom ili eksperimentalnim nastavnim planom i programom osnovne, odnosno srednje škole, koji je usklađen s udžbeničkim standardom i kulturološki je prilagođen hrvatskoj nacionalnoj baštini i tradiciji,
- radna bilježnica dopunsko je nastavno sredstvo koje programski i sadržajno slijedi raspored gradiva u udžbeniku i u kojem su problemski zadaci, vježbe ili pitanja oblikovani na način da učenik ima mogućnost pisanja ili crtanja pri rješavanju zadataka ili odgovaranja na pitanja,
- zbirka zadataka dopunsko je nastavno sredstvo koje odabirom zadataka programski i sadržajno slijedi raspored gradiva u udžbeniku,
- zemljopisni atlas dopunsko je nastavno sredstvo koje sadrži zbirku zemljopisnih karata povezanih u cjelinu prema nastavnom programu za nastavu zemljopisa,
- povijesni atlas dopunsko je nastavno sredstvo koje sadrži zbirku povijesnih karata koje zorno dokumentiraju povijesne događaje u skladu s nastavnim programom,
- udžbenik za škole koje provode nastavu svih nastavnih predmeta na stranom jeziku je udžbenik tiskan na stranom jeziku i usklađen s nastavnim planom i programom osnovne, odnosno srednje škole i udžbeničkim standardom,
- udžbenik s malom nakladom udžbenik je za potrebe pojedinih strukovnih škola, škola za učenike s posebnim potrebama te za potrebe dopunske nastave za djecu hrvatskih građana u inozemstvu,
- udžbenik za djecu s posebnim potrebama je udžbenik usklađen s nastavnim planom i programom za učenike s posebnim potrebama i udžbeničkim standardom,
- udžbenik za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine je udžbenik namijenjen obrazovanju pripadnika nacionalne manjine, tiskan na jeziku i pismu nacionalne manjine i usklađen s nastavnim planom i programom osnovne odnosno srednje škole i udžbeničkim standardom,
- nakladnik udžbenika je pravna osoba registrirana za obavljanje nakladničke djelatnosti u Republici Hrvatskoj, koja ima licenciju za izdavanje udžbenika,
- udžbenički standard provedbeni je propis ministra kojim se utvrđuju standardi za udžbenik,
- katalog udžbenika je akt koji sadrži popis odobrenih udžbenika koji će biti u uporabi u sljedećoj školskoj godini.

Članak 3.

(1) U osnovnoj i srednjoj školi u uporabi mogu biti udžbenici koji imaju odobrenje za uporabu i koji su objavljeni u katalogu udžbenika za određenu školsku godinu.

- (2) Udžbenik mora ispunjavati znanstvene, pedagoške, psihološke, didaktičko-metodičke, etičke, jezične, likovno-grafičke i tehničke zahtjeve utvrđene udžbeničkim standardom.
- (3) Neće se odobriti uporaba udžbenika čiji je sadržaj protivan Ustavu Republike Hrvatske i koji je neprimjeren u pogledu ljudskih i manjinskih prava, temeljnih sloboda i odnosa među spolovima te odgoju za demokratsko društvo.
- (4) Udžbenik ne smije sadržavati promidžbeni sadržaj.
- (5) Udžbenički standard donosi ministar nadležan za poslove obrazovanja (u daljnjem tekstu: ministar) na prijedlog stručnog povjerenstva. Stručno povjerenstvo za izradu udžbeničkog standarda imenuje ministar.

Članak 4.

- (1) Osim obveznih sadržaja iz nastavnog programa udžbenik može imati i izborne sadržaje.
- (2) Udžbenik se objavljuje u tiskanom i drugim oblicima.

Članak 4.a

- (1) Udžbenici namijenjeni obvezatnom obrazovanju financiraju se iz sredstava državnog proračuna.
- (2) Pravila o distribuciji, korištenju i čuvanju besplatnih udžbenika donijet će ministarstvo nadležno za obrazovanje.

Članak 5.

- (1) Djelatnici ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, Agencije za strukovno obrazovanje te Zavoda za školstvo Republike Hrvatske koji mogu utjecati na odabir udžbenika i biti u sukobu interesa, ne mogu biti autori udžbenika.
- (2) Ministar neće odobriti uporabu udžbenika čiji je autor u sukobu interesa iz stavka 1. ovoga članka.
- (3) U roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona ministar će povući iz uporabe udžbenik čiji je autor u sukobu interesa iz stavka 1. ovoga članka.

II. UVJETI I POSTUPAK ODOBRAVANJA UDŽBENIKA

Članak 6.

- (1) Postupak odobravanja udžbenika pokreće se podnošenjem zahtjeva za odobrenje udžbenika nakladnika koji ima licenciju.
- (2) Licenciju za izdavanje udžbenika daje ministarstvo pod uvjetima utvrđenim udžbeničkim standardom.
- (3) Obrazac za podnošenje zahtjeva za odobrenje udžbenika propisuje ministar.
- (4) Zahtjev za odobrenje udžbenika podnosi se Ministarstvu do 1. prosinca školske godine koja prethodi školskoj godini za koju se provodi postupak odobravanja.
- (5) Uz zahtjev za odobrenje udžbenika prilaže se:
  - udžbenik izrađen u skladu s nastavnim planom i programom ili eksperimentalnim nastavnim planom i programom i udžbeničkim standardom, u šest primjeraka,
  - najmanje dvije recenzije,
  - izjava lektora o jezičnoj uređenosti teksta,
  - izjava odgovorne osobe nakladnika da će objavljeni udžbenik biti istovjetan udžbeniku koje je odobrilo Ministarstvo,
  - dokaz da je nakladnik registriran u Republici Hrvatskoj za obavljanje nakladničke djelatnosti te da uredno podmiruje porezne obveze i doprinose.

(6) U postupku rješavanja o zahtjevu za odobrenje udžbenika primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Stručno povjerenstvo

Članak 7.

(1) Usklađenost udžbenika s nastavnim planom i programom ili eksperimentalnim nastavnim planom i programom i udžbeničkim standardom utvrđuje stručno povjerenstvo koje imenuje ministar.

(2) Stručno povjerenstvo izrađuje pisano mišljenje o udžbeniku, a može udžbenik vratiti nakladniku na doradu radi ispravljanja uočenih nedostataka. Uočene nedostatke nakladnik je dužan ispraviti i dostaviti udžbenik Ministarstvu u roku od 15 dana.

(3) Stručno povjerenstvo predlaže ministru za odobravanje udžbenik o kojem je izradilo pozitivno mišljenje.

(4) Stručno povjerenstvo ima pet članova.

(5) Sastav stručnog povjerenstva utvrđuje se prema sadržaju nastavnog predmeta za koji se udžbenik izdaje.

(6) Za članove stručnog povjerenstva imenuju se:

– znanstvenik, odnosno stručnjak za nastavni predmet ili područje za koje je udžbenik namijenjen,

– metodičar za nastavni predmet ili nastavno područje,

– tri stručnjaka praktičara iz nastavnog predmeta u odgovarajućoj školi, s najmanje pet godina iskustva u nastavi.

(7) Pri utvrđivanju usklađenosti udžbenika:

– za obrazovanje odraslih, jedan od članova stručnog povjerenstva je andragog,

– za uporabu u dopunskoj nastavi s djecom hrvatskih građana u inozemstvu, tri člana stručnog povjerenstva su s iskustvom u radu u toj nastavi (stručnjaci praktičari),

– na jeziku i pismu nacionalne manjine, tri člana stručnog povjerenstva su s iskustvom u nastavi na jeziku i pismu nacionalne manjine (stručnjaci praktičari),

– za učenike s posebnim potrebama, tri člana stručnog povjerenstva su s iskustvom u nastavi za učenike s posebnim potrebama.

(8) Poblize odredbe o utvrđivanju sastava, imenovanju i načinu rada stručnog povjerenstva uređuju se pravilnikom koji donosi ministar.

(9) Rad stručnog povjerenstva javan je.

Članak 8.

(1) Radi sprečavanja sukoba interesa u radu stručnog povjerenstva član stručnog povjerenstva prije početka rada potpisuje izjavu da nije autor udžbenika te da nije rodbinski povezan s autorom, odnosno rodbinski ili poslovno povezan s bilo kojim licenciranim nakladnikom udžbenika.

(2) U smislu odredbe stavka 1. ovoga članka član povjerenstva rodbinski je povezan s autorom, odnosno s nakladnikom ako su u bračnoj ili izvanbračnoj vezi, srodnici po krvi u uspravnoj lozi, posvojitelj i posvojenik, srodnici u pobočnoj lozi do drugog stupnja ili srodnici po tazbini do drugog stupnja.

(3) U smislu odredbe stavka 1. ovoga članka član stručnog povjerenstva poslovno je povezan s nakladnikom ako on ili s njim rodbinski povezana osoba, u smislu odredbe stavka 2. ovoga članka, ima dionice ili poslovni udio nakladnika, ako su u radnom odnosu kod nakladnika te ako su u odnosu bilo kakve poslovne ovisnosti prema nakladniku.

Članak 9.

- (1) O mišljenju stručnog povjerenstva Ministarstvo obavještava nakladnika u roku od 90 dana od dostave zahtjeva za odobrenje udžbenika.
- (2) Nakladnik, za čiji je udžbenik stručno povjerenstvo izradilo negativno mišljenje, ima pravo u roku od osam dana od dana dostave obavijesti iz stavka 1. ovoga članka uložiti prigovor Ministarstvu.
- (3) O prigovoru nakladnika očituje se stručno povjerenstvo.
- (4) Ministarstvo dostavlja nakladniku očitovanje stručnog povjerenstva u roku od 15 dana od dostave prigovora.

Članak 10.

- (1) Udžbenik za uporabu odobrava ministar na prijedlog stručnog povjerenstva.
- (2) Ministar odobrava uporabu udžbenika rješenjem koje sadrži:
  - naslov udžbenika, ime i prezime autora, odnosno skupine autora,
  - podatak o rednom broju izdanja udžbenika,
  - puni naziv nakladnika,
  - nastavni predmet i nastavni program, razred i vrstu škole za koju je udžbenik odobren,
  - godinu odobrenja udžbenika.
- (3) Ministar donosi rješenje iz stavka 1. ovoga članka najkasnije do 31. ožujka školske godine u kojoj se provodi postupak odobravanja udžbenika. Rješenje ministra je konačno.
- (4) Ako za pojedini nastavni predmet nema odobrenog udžbenika, ministar može na prijedlog stručnog povjerenstva za taj nastavni predmet odobriti uporabu udžbenika koji nije izdan u postupku propisanom ovim Zakonom.

Članak 11.

Ako tijekom postupka za odobravanje udžbenika nastane spor o autorskim pravima, postupak će se obustaviti.

Članak 12.

Odobreni udžbenik nakladnik može mijenjati ili dopunjavati do 20% uz suglasnost Ministarstva.

Članak 13.

- (1) U postupku odobravanja udžbenika za škole koje provode nastavu svih nastavnih predmeta na stranom jeziku, udžbenika s malom nakladom i udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine ne primjenjuje se članak 6. stavak 4., stavak 5. podstavak 5. i članak 15. ovoga Zakona.
- (2) Ministarstvo može uputiti javni poziv za podnošenje zahtjeva za odobrenje udžbenika iz stavka 1. ovoga članka, naručiti rukopis ili prijevod tih udžbenika te u cijelosti ili djelomično podmiriti troškove njihova objavljivanja.
- (3) Postupak odobravanja udžbenika iz stavka 1. ovoga članka može se provoditi i izvan rokova utvrđenih ovim Zakonom.

III. IZBOR UDŽBENIKA U ŠKOLAMA

Članak 14.

- (1) Ministarstvo svake godine do 31. ožujka objavljuje popis odobrenih udžbenika koji mogu biti u uporabi u sljedećoj školskoj godini.

- (2) Popis udžbenika iz stavka 1. ovoga članka sadrži podatke o:
- naslovu i podnaslovu udžbenika i rednom broju izdanja,
  - nakladniku,
  - autoru udžbenika,
  - nastavnom predmetu i programu za koji je udžbenik odobren,
  - vrsti škole i razredu za koji je udžbenik odobren,
  - maloprodajnoj cijeni koju nakladnik dostavlja ministarstvu do 15. ožujka.
- (3) Iz objavljenog popisa odobrenih udžbenika, udžbenik koji će biti u uporabi u razrednom odjelu u kojemu izvodi nastavu izabire učitelj, odnosno nastavnik.
- (4) O izboru iz stavka 3. ovoga članka škola obavještava Ministarstvo do 15. svibnja.

Članak 15.

- (1) U katalog udžbenika Ministarstvo uvrštava do tri udžbenika za pojedini nastavni predmet koje su učitelji, odnosno nastavnici izabrali u najvećim postocima, ali ne manjim od 10%.
- (2) Osim udžbenika iz stavka 1. ovoga članka, za pojedini nastavni predmet Ministarstvo može u katalog udžbenika uvrstiti do tri udžbenika koji su prvi put odobreni za uporabu, a koji su izabrani u najvećim postocima među novoodobrenim udžbenicima.
- (3) Udžbenici odobreni na način iz stavka 2. ovoga članka, nakon uporabe od dvije školske godine, izabiru se na način iz stavka 1. ovoga članka.
- (4) Udžbenici odobreni na način iz stavka 2. ovoga članka koji ne budu uvršteni u katalog udžbenika u skladu sa stavkom 3. ovoga članka neće biti uvršteni u katalog udžbenika sljedeće dvije godine.
- (5) Katalog udžbenika Ministarstvo objavljuje do 31. svibnja.
- (6) O popisu udžbenika koji će biti u uporabi u školi sljedeće školske godine, škola obavještava Ministarstvo, učenike i njihove roditelje do 30. lipnja.

Članak 16.

- (1) Udžbenik objavljen u katalogu udžbenika nakladnik dostavlja prodajnoj mreži do 15. kolovoza.
- (2) Od svakog izdanja udžbenika nakladnik dostavlja tri primjerka Ministarstvu.

IV. POVLAČENJE UDŽBENIKA IZ UPORABE

Članak 17.

- (1) Udžbenik može biti povučen iz uporabe:
- ako nije usklađen s nastavnim planom i programom,
  - ako to zajedničkom pisanom izjavom traže autor i nakladnik,
  - ako se utvrdi da u udžbeniku ima netočnih i zastarjelih podataka koji bitno utječu na vjerodostojnost sadržaja i koji upućuju učenike na pogrešne zaključke ili otežavaju stjecanje znanja,
  - ako se utvrdi da objavljeni udžbenik nije istovjetan onome koji je odobrilo Ministarstvo u skladu sa člankom 6. stavkom 5. podstavkom 4. ovoga Zakona.
- (2) O povlačenju udžbenika iz uporabe u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka odlučuje ministar na prijedlog stručnog povjerenstva. U slučaju iz stavka 1. podstavka 3. ovoga članka imenuje se novo stručno povjerenstvo.
- (3) O zahtjevu za odobrenje udžbenika iz stavka 1. ovoga članka neće se ponovno rješavati u postupku za odobrenje udžbenika.

V. KAZNENE ODREDBE

Članak 18.

- (1) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 20.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj škola:
– u kojoj je u uporabi udžbenik koji nije odobren u skladu s ovim Zakonom (članak 3. stavak 1.),
– koja do 15. svibnja ne obavijesti Ministarstvo o izboru odobrenih udžbenika (članak 14. stavak 4.).
- (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u školi novčanom kaznom od 1.000,00 do 5.000,00 kuna.
- (3) Novčanom kaznom od 20.000,00 do 30.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja utječe na učitelja, odnosno nastavnika pri izboru udžbenika (članak 14. stavak 3.).
- (4) Za prekršaj iz stavka 3. ovoga članka kaznit će se pravna osoba novčanom kaznom od 80.000,00 do 100.000,00 kuna.

Članak 19.

- (1) Novčanom kaznom od 30.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj nakladnik:
– koji odobreni udžbenik ne dostavi prodajnoj mreži do 15. kolovoza (članak 16. stavak 1.),
– koji tiska udžbenik s promidžbenim sadržajem (članak 3. stavak 4.).
- (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba nakladnika novčanom kaznom od 5.000,00 do 10.000,00 kuna.

